

2014.

A mai magyar választójog alkotmányos dilemmái

Kolláth György

www.kollath.com

/az előadás ppt-és változata olvasható a honlapon/

Életút, már skalpolt portréval

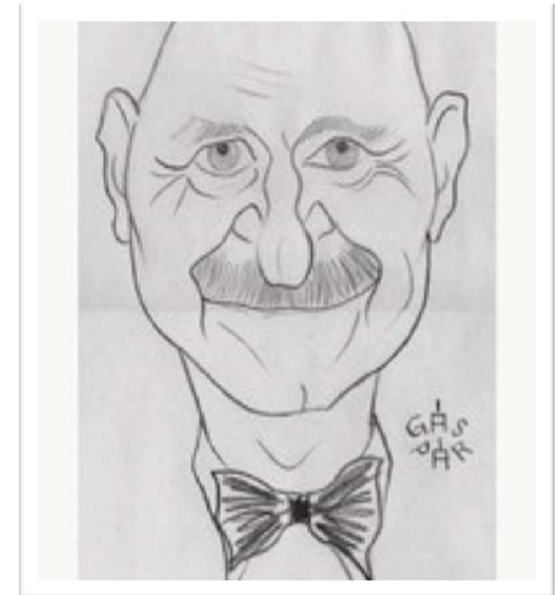
Kolláth György Béla: szolnoki születésű, budapesti ügyvéd, közigazgatási és alkotmányjogász. Szolnok: 1965 a Verseyhy Ferenc Gimnáziumban kitűnő érettségi. 1971: a szegedi JATE Jogi Karán summa cum laude diploma. Szakvizsgázott. Fél komolyan öregségi önnegyedíjas.

Pálya: tanácsi dolgozó, minisztertanácsi főosztályvezető-helyettes, minisztériumok törvényelőkészítő főosztályvezetője, miniszteri biztos, közben egyesület-kutató, kormányhivatali főtanácsadó, prevenció intézet helyettes vezetője, 2000. óta ügyvéd. Alkotmány-, közigazgatási, média- és sportjogot, általános jogot oktat egyetemeken, ill. főiskolán, az ELTE és a TF c. docense. Évente teljesít mintegy 1000 szakkommentárt. Hobby: mindenféle sport, filmek, rádiózás. Ex klubrádiós szerkesztő-műsorvezető. Nem félős közszereplő.

Kutatási terület: emberi jogok, államszervezet, civil társadalom és közhatalom, alkotmányos intézmények, közigazgatás, sportjog, médiajog, továbbá *humor a jog mindennapjaiban*.

Önállóan kimunkált, főbb törvényjavaslatok: állami kárfelelősség, kisajátítási jog, egyesületi jog, nemdohányzók védelme, kamarai jog, családi mediáció, sportbiztonság, kisebbségek választása, a prostitúció állami kezelése témaköreiben.

A Marton Frigyes Emlékdíj birtokosa a közéleti humor kategóriában. Jászladány díszpolgára. Sportkuratóriumi exelnök.

Akasztófa-humorba illő számok, esélyek

Sorjáznak a választásokkal kapcsolatos antidemokratikus hírek. Baja, Fót, jogorvoslatok, csal(ód)ások, jogi manipulációk, bíró út: ijesztő tények, trendek, metódusok. A Republikon Intézet őszi rendezvényén a választással kapcsolatos demokratikus ellenzéki esélyekről, trendekről, tettekről és teendőkről esett szó: dermesztően, akasztófahumorral. Minimum 10 éve ennyi elképedt és csalódott résztvevőt nem láttam. Nem csak az adatok voltak rémisztőek: hanem a több (ki)tételben nyerést ígérő-színlelő politikusi megnyilatkozások is. Megmagyarázhatatlannak, megold(hat)atlannak tűnt fel főként az, hogy bár a lakosság fele szerint rosszul mennek a dolgok, tán a többség kormányváltást is szeretne, ám ennek esélye irreális. A kormányerő 15-20%-os előnyben van a megosztott, belterjes, belharcos ellenzékekével szemben. /Erre jött, még a rezsi-mizéria +voksszerző hatása./ A nem-választók (bizonytalanok, sose szavazók, nem mondják meg) aránya 40-50 % között mozog. Számuk billeg, okuk-eredetük alig feltárható: kétséges, hogy van 1-1,5 millió (in)aktív, elkötelezett, demokrata választó, aki megnyerhető és vele pozitív átbillenést jöhet. A köznyelv, a választópolgár rendre élesen, tisztán (?) lát és keserűen ítél. Így pl: Nol.hu fórum: Jóska |2013. szeptember 13. | 10:45:24 Felesleges kormányváltásról álmodozni, a diktatúrák sohasem választáson buknak meg. Szo-szo!?! Ugyanakkor, egészében és részleteiben is dermesztő, süllyedő közjogi totálkép rajzolódik ki. De facto (miniszter)elnöki rendszer van: annak egy primitív, avított, zsarnoki, paternalista és összjátékra, alkotmányos értékekre, garanciákra mit sem adó változata. Egyfelől erő, egység v.s apátia, félelem, lúzerség: ez a választási rendszer esélyeső, meghatározó vonása is. Axióma: ha 45-50 % körüli lenne a részvétel, a kormányoldal nagyot nyer, ellenzéki győzelemhez 70-75 % kéne.

2014 mit is legitimálna?

Politikai véleményt csak szűk baráti-családi körben mondok. Látni vélem viszont a politikai bajok közjogi okát, körülménye(skedése)it és következményeit. **Ha a Fidesz 2014-ben újra nyerne, akármilyen arányban, akkor ezzel kifelé és befelé, szokása szerint visszamenőlegesen legitimálna, választói siker(é)nek hiheti és hirdetheti az addigi 4 év bűn rossz kormányzását, s benne alkotmányos/alaptörvényes államcsínyét.** Közjogi dilemma is: miért van, hogyan lett, van és lesz mindez, és ma a választójog szempontjából mire kell számítanunk? Summázat: semmi jóra. Ez nem kapituláció, hanem a determináló okokból leszűrt következtetés: egy igényes elemzés súlyos negatív kimenetele. Nem kampányolok, se nem tankönyv-ízűen végig skálázom a választójog klasszikus kategóriáit, alapelveit, hanem a döntő alkotmányjogi gondokra, főként azok okaira és hátterére összpontosítok. Fő jogi kautélákat vázolok fel, láttatván, hogy milyen messze is jutottunk azoktól. Bajos csomópontokra, rendszer-szintű kockázatokra, megoldatlanságokra utalok: habár nem dolgom, sem kompetenciám azok reparációját megadni. Azért próbálkozom. Lesz humorba pácolt vészkiáltás is: mindig jobb kinnal nevetni, mint sírni. Egyes idézetek önmagukban is érdekesek. Két kiemelés a Rendőrtiszti Főiskola 1976-ban kiadott, a maga korában bátor, úttörő jellegű Alkotmányjog c. tankönyvéből (249. old): 1) **A szocialista képviselőben a képviselő és a választó közötti viszony politikai, bizalmi viszony.** 6 oldallal odébb pedig: **A választójog általánosságának elve Magyarországon kétségkívül érvényesül.** /**Aktuális áthallás,** Élet és Irodalom (Nyerges András): „A magyar demokrácia sorozatos győzelmei alapvető fordulatot eredményeztek. Büszkén állapíthatjuk meg, hogy tőlünk nyugatra nincsen egyetlen állam, amely saját erejéből ilyen teljesítményt tudott volna felmutatni. A mai nehéz ellátási viszonyokkal küzdő Európában a magyar viszonyok miatt nem kell restelkedni. A magyar demokrácia joggal lehet büszke azokra az eredményekre, melyeket az elmúlt három esztendő folyamán a gazdasági életben elért. A demokrácia mennyiségi győzelmei összeadva minőségibe csaptak át.” – **Rákosi Mátyás**, 1948. január 10-én, az MDP funkcionáriusainak értekezletén. **Ismerős!?!/**

Vörös posztó, népképviselő

Visszakanyarodva: a 80-as évek hajnalán már nem mertek akármivel előállni?! V.ö: a közelmúlt „regisztrációs” próbálkozásával, s annak legitimációs és közjogi legalitásbeli elbukásával. Hiba volna méltatni a '89 előtti választójogi rendet, mely nem volt 40 éves formálódásában sem jó, szabad, ill. homogén. 2) Deja vu, másik Rákosi-megnyilatkozás: **Most már vannak bizonyos tapasztalataink a parlamenti demokrácia lehetőségeinek kezelésében... Természetesen látjuk azt is, hogy adódnak helyzetek, amelyekben nem ragaszkodhatunk túlságosan a formális demokrácia szabályaihoz.** Áthallás?! Rákosi Mátyás nem a levegőbe beszélt. Értette és meg is pulykázta a választás, benne a feltétlen pártérdekű voksolás rendjét, politikai menetét. Bármely sumák, korrekt összemérésre gyáva szereplő ide tendál, erre vezet, ezzel próbálkozik ma is. A fentiek miatt (is) az alkotmányjog(ászok)nak a választójog gyakran a vörös posztó (ti., a bikák a versengő politikusok, meg a kebelbeli, trükkös politológusok): ekként érdemes elkerülni a találkozást. Ha tehetem, pl. Dr. Tóth Zoltán kollégámmal: választási szakértővel vállalom együttes „fellelést”. Baj az ódzkodás a közjogászok zöme részéről /magamat is ide érte/, mert ez a hatásában, súlyában legkiemelkedőbb, az AB-fogalmi rendjében anyajognak számító alapintézmény, s egyben alapjog adja a közjog egyik fősodrát. A választás a **népszuverenitás, s benne a népképviselő tényleges, alkalmi, gyakorlati megjelenítése, leképeződése: így a közhatalmi tényezők ősforrása.** Vagy visszavezethető a tiszta, tisztességes, esély-egyenlő, átlátható=demokratikus választásra X, Y, Z közhatalmi státusza, vagy netán a részrehajlóan „törvényes” győzelme ellenére sem rendelkezik a demokratikus legitimáció nemzetközi, s honi jogállami követelményével. Legalitás, legitimáció nem szinonimák. Lehet valami törvényes, mégis illegitim.

Anyajog, alapjog, a közhatalom forrása

A legfőbb emberi jog az élethez és az emberi méltósághoz tapad: ezek anyajogként további leágazásokkal rendelkeznek, működnek. Kulcselem a demokráciában a népszuverenitás, s általa a közügyek demokratizmusa, nyilvánossága, mindebben a közvetlen és a közvetett demokratikus módok kiemelt szerepe. Ezek bázisán jön a közpolitikában történő civil részvétel és kontroll, s a közügyek vitelében való sokféle részvétel, majd a tág értelemben vett vélemény-szabadság stb... Ám az utóbbi már nem annyira ok, inkább okozat: ti., a demokratikusan létrejött és működő politikai és jogi berendezkedés napi rutinja, alkotmányos követelménye. A többi fontos alapjogot most hagyhatjuk. Kiemelkedik az egészből, politikai vonatkozásban a választójog, mert ez is egyfajta anyajog. Ez így intézményesít állampolgári jogot, majd a nyertesnek módot, időleges, szabad mandátummal, alkotmányos összjátékkal is elvárt, ill. övezett felhatalmazást ad: alkotmányos leágazást mindenféle közhatalom gyakorlás számára.

Előadásom dilemmákat feltáró, mérlegelő jellegű. A legégetőbb (lassan feledésbe merülő, elkopó?) alkotmányos összefüggésekre, (ki)tételekre, követelményekre és problémákra összpontosítok. 50 (immár csak 30-40) percbe 5-6 alapkérdés felvillantása fér bele. Több helyen simán kivetítem, de szájba nem rágom az AB főként korabeli, (ön)érdektelen, közjogi kulcsmegállapítását: egyszersmind azt a civilizált, európai és uniós szinten axiomatikus elvi kritériumát, amit személyi vagy pártérdek nálunk ma sem negligálhatna.

Bicikli-verseny: B+M+X=?

Mert ha mégis - aktuálisan – igen? Torz, tragikomikus, illegitim, támadható helyzet képződhet. Nem is olyan vicces példa: ha sumák választási mód kalodájába kényszerül(t) a demokratikus ellenzék, akkor kamu, diszkvalifikálható a (sport)verseny. Olyan, melyben a kormányoldal milliós értékű versenybringával, a Jobbik 3 kerekű, fagyaltos triciklivel, az LMP cirkuszi egykerekűvel, az MSZP-EGYÜTT két-irányba kormányzó B+M+X tandemmel, a DK nyereg nélküli szobabiciklivel tán indulhat. Huszáros roma-vicc: Gazsi, válassz magadnak lovat! De csak egy volt, a harapós. Ez volna a nyerő szisztéma ebben és bármi másban is?! Nem! Mi következnek belőle? Érdemes-e, szabad-e legitimálni a turpis nyerőt széthúzó, naiv, esélytelen statisztáknak? A demokratikus jogállamiság, az alkotmányos értékrend a voksolást megelőző, azt determináló összefüggéseket is felvet. Ezekről, általuk értékelhető a választójog közjoga, 4 alapelve, s mindezek helyzete. Nyitótétel két alkotmányos axióma, mint közhely: **1) Az alkotmány(jog) nem pusztán X számú „becikkelyezett” §, hanem demokratikusan megállapított, tiszteletben tartott, értékként tisztelt szokás, hagyomány, politikai, elvi-morális norma, együttműködési protokoll és gyakorlat, úriemberek megállapodása is, mely DEMOKRATIKUS POLITIKAI VÁLTÓGAZDASÁG terén éppúgy áthághatatlanul „szent”, mint a szankcionálható, tételes regula.** Előbbiek felrúgása, kiiktatása nem langyos és ambivalens, beletörődős reagálást igényel(ne).

Pártbefolyás alá gyűrni?!

2) Alkotmányos intézményt, szabályt, szervezetet, működést megváltoztathat négy évre választott parlament. A demokratikus, alkotmányos, jogállami és európai berendezkedés a túlnyomó többség számára is tabu. Nem válhat a de jure de facto módon az alkotmányos rend torzójává, hamis paródiájává. Bár „fizikailag” tán lehet, de közjogilag nem korrekt, nem is szabad a hatalom-megosztás rendszerét taccsra vágni, azok független tényezőit felvizezni, pártbefolyás alá gyűrni. Tilos (volna) durva többségi rendszert kreálni az alkotmányosan elismert konszenzuális mód helyén, fülkeforradalom, szabadságharc címén, ürügyén. Megengedhetetlen volt és volna egyoldalú, önös személyi, ill. pártérdek mentén a következő voksolásra új anyagi és eljárásjogi választási szisztémát oktrojálni az országra és a politikai ellenfelekre. Kizárná, cáfolná ezt az Alkotmánybíróság (AB) jó előre, jó időben megszabott értelmezése a minősített többségi 2/3 mibenlétéről. Rövidesen megvilágítom. Következésképpen: normális, demokratikus országban nemcsak, ill. nem formálisan ezzel az – egyébként hiányos – alkotmányos számaránnyal övezik ezt a pártsemleges rendszert. A garancia a fő: a 4 évente módosuló választói akarat, benne a leválthatóság szavatolható joga, rendje. Ha ez megbicsaklik, ha zárójelbe kerül, bukhat a szabad választás, ám ha az odavan, akkor nincs stabil, alkotmányos demokrácia többé. Ez a tét, ill. az ország határain túlmutató jelentőség. Intés: itt sem szabad a célt az eszközzel felcserélni, összekeverni.

Választás: eltérő normák, okok, konzekvenciák I.

1997. évi C. törvény a választási eljárásról *A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint a választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos. Annak érdekében, hogy a választójog gyakorlása, a választási, népszavazási és népi kezdeményezési eljárás demokratikus és megfelelő biztosítékokkal övezett legyen, az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:*

ELSŐ RÉSZ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

I. FEJEZET ALAPVETŐ SZABÁLYOK

A törvény célja

1. § E törvény célja, hogy a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek, valamint a választási szervek egységes, áttekinthető és egyszerű eljárási szabályok alapján, törvényes keretek között gyakorolhassák a választásokkal kapcsolatos jogaikat.

...

A választási **eljárás alapelvei**

3. § A választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett **résztevőknek érvényre kell juttatniuk az alábbi alapelveket:**

a) a választás tisztaságának megóvása, **a választási csalás megakadályozása,**

- b) önkéntes részvétel a jelölésben, a választási kampányban, a szavazásban,
- c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,
- d) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,
- e) **jogorvoslat lehetősége és pártatlan elbírálása,**
- f) **a választás eredményének gyors és hiteles megállapítása.**

2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról

ÁLTALÁNOS RÉSZ I. FEJEZET ALAPVETŐ SZABÁLYOK

1. A törvény hatálya

2. *A választási eljárás alapelvei*

2. § (1) A választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a következő alapelveket:

- a) a választás tisztaságának megóvása,
- b) önkéntes részvétel *a választási eljárásban,*
- c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,
- d) *a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése,*
- e) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,
- f) *a választási eljárás nyilvánossága.*

Választás: eltérő normák, okok, konzekvenciák II.

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről XXXIV. FEJEZET A KÖZIGAZGATÁS RENDJE ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

A választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés és az európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény

350. § (1) Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés során

a) a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

b) népszavazás kezdeményezése, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez aláírást,

c) jogosultság nélkül szavaz,

d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,

e) arra jogosultat a választásban, a népszavazásban, a népi kezdeményezésben vagy az európai polgári kezdeményezésben akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel, illetve anyagi juttatással befolyásolni törekszik,

f) megsérti a választás vagy a népszavazás titkosságát,
g) meghamisítja a választás, a népszavazás, a népi kezdeményezés vagy az európai polgári kezdeményezés eredményét,

h) a jelölési eljárás során az ajánlásáért, illetve a népszavazás kezdeményezése, népi kezdeményezés vagy európai polgári kezdeményezés indítványozása során az aláírásáért anyagi juttatást fogad el,

i) szavazatát anyagi juttatás nyújtásától teszi függővé, és erre tekintettel anyagi juttatást fogad el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[Meggyszűnő sor a következő időállapotban] (2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételhez szükséges nyilatkozatában korábbi nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltségére vonatkozóan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz.

Megjegyzés: **mit mutat a változtatás de jure és de facto?**

"Nincs kegyetlenebb zsarnokság, mint az, amelyik a törvények nevében, a jog színeiben cselekszik. Amely éppen azokkal az eszközökkel végez áldozataival, amelyek megmentésüket kellene, szolgálják." - Montesquieu

Alkotmányos garancia, egyetértés...

A 2/3-ad sikertelen, számszaki, formális, elégtelen, közjogi csapda: taktikus bolsevizmus.

Kivonat az AB mindenkre kötelező értelmezéséből: *az Alkotmány kétharmados többséget alapvetően két nagy törvényhozási területen kíván meg, egyrészt egyes alkotmányos szervek (intézmények) szervezetére és/vagy működésére vonatkozóan, másrészt egyes alapjogokat érintően. A minősített többség alapproblémája... szorosán összefügg a jogállamisággal... Egyik oldalon áll magában a kétharmadoságban rejlő jogállami garancia: az az igény, hogy az alkotmányossági szempontból „érzékeny”, „kiemelt” területeken széles körű politikai konszenzuson nyugvó szabályozás jöjjön létre. A „...minősített többség nem egyszerűen a törvényalkotási eljárás formai előírása, hanem olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés.” [1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25.]... Mindez az alkotmányos berendezkedés alapjainak megőrzésétől elválaszthatatlan.* A kétharmadban rejlő jogállami biztosítékkal szemben a másik oldalon szintén jogállami „érték” áll: „a kormányzás stabilitása”, *a „szilárd és hatékony kormányzás” igénye, „a parlamentáris rendszer működőképességének fenntartása”, „az Országgyűlés döntéshozatali képességének megőrzése”*. Ezek a jogállamiság alapján szintén érvényesülést kívánó követelmények. A két oldal, azaz *a minősített többségben rejlő jogállami garancia, és a hatékony kormányzás jogállami igénye nem egyszer konfliktusba kerülhet egymással, s az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldönteni, hogy az adott ügyben melyik engedhet a másik érvényesülése érdekében.*

AB- értelmezés: folyt-köv.

Egységesen alkalmazható módszer nem alakult ki, hogy a jogállamiságon belüli konfliktus alkotmányossági értékelésének melyek a minden esetben alkalmazható támpontjai (úgy mint pl. alapjog-korlátozásnál a szükségességi/arányossági teszt). **Tehát ha a minősített többség követelménye, mint alkotmányos biztosíték és a hatékonykormányzás követelménye egymással ütközik - álláspontunk szerint - azt a jogállam-értelmezés keretében kell feloldani....**

Intézményi kétharmad: Az „intézményi kétharmad” körében az Alkotmány több technikát alkalmaz. Egyrészt, amikor az adott alkotmányos szerv szervezetéről és működéséről szóló kérdések törvényi szabályozásához írja elő a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát (ilyen az Alkotmánybíróság, vagy az Állami Számveszők - azzal, hogy itt csak a működés alapelveit köti minősített többséghez). A másik, gyakrabban alkalmazott megoldás, hogy nem „szervezetről és működésről” beszél (pl. az országgyűlési biztosokról szóló törvény, a rendőrségről szóló törvény, vagy a helyi önkormányzatokról szóló törvény). Ugyanakkor **nem kizárólagos technikákról van szó, mert például a bíróságok vonatkozásában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról vagy a nemzetbiztonsági szolgálatok tekintetében magáról a tevékenységgel kapcsolatos részletes szabályokról szóló törvény megalkotásához kell minősített többség. Technikától függetlenül azt mondhatjuk, hogy a védelem az adott szerv alkotmányos státuszának (a legtöbb esetben függetlenségének) a garanciáit biztosítja.**

Kvázi 4/3?!

Mi történt mégis, valójában? 2010 nyara óta az alkotmányos érték-válság és a jogállam ismervét alkotó intézményes, jóhiszemű együttműködés lejtmenetének döntő közjogi oka az a bűvös parlamenti 2/3. '89-90 táján ezt a pártok kölcsönös bizalmatlansága hozta létre. Senki ne győzhesse túl magát. Majd az a belátás tartotta fenn, hogy négy évre választott gárda ne tehesse 10-20 évre tönkre vagy kényszerpályára az országot. Az ezredfordulón ez akadályozta meg a teljes felfordulást. 3 éve viszont épp' a 2/3 a jókere bármiféle átalakításnak, személyügyi melléfogásnak. A közelébe se enged senkit a főerő a saját elhatározásainak. A magyar közjog megbundázott intézménye lett ez az arányszám. Vele oda jutottunk, hogy a 2/3 három-harmadnyi, sőt a 9-12 évre, vagyis plusz 2-3 ciklusra bebetonozódott személyügyi döntések miatt, kvázi négy-harmadnyi gyakorlatot létesített. A Ház 20 évének 2/3-os gyakorlatában addig kerestek közbülső megoldást, amíg – a 386 mandátum adott megoszlásától függetlenül - kiegyezésre jutottak. Pl alkotmánybíró-jelölés: egy innen, egy onnan, még ha az a nívó rovására is ment. Fifti-fifti volt, sosem 2/3:1/3 kipurciózva. Működött. Az alkotmányosság, az élő közjog, láttuk, fair közpolitikai kompromisszum, szokásjog, kooperáció, illem és belátás is. A szerencse forgandó. A demokrácia intézményi kapcsolatokra, biztosítékokra épülő m(et)ód, nem személyes csatatér vagy olyan harci ketrec, melyben lepkesúly küzd ólomsúllyal.

Egyirányú felhalmozás, 5 lépcső?

Ferenc pápát 2/3-dal választották meg, a Biblia mégis változatlan marad(t).

Itthon a demokratikus összjáték tört meg 2010-ben, sőt ráarakódott *pártszolgálatosok független állami posztra vezényleésével*. Ez a rákfene: a többi nem ok, hanem okozat. Az egy ciklusra választott bolsevik győztes visz mindent, statuál bármit évtizedekre. Kidumálással *leplezni próbált, mégis céljában és eredményében önérdekű közhatalmi és jogpolitika szab(ott meg) mindent.* **Egyirányú „felhalmozás”** jött élből és tarol(t), **5 lépésben**. 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. Gyakorlatilag mindet. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre benne, zömmel egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be, teszik szinte leválthatatlanná a már előre kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy vagy több bizalmast (nicknevük: orbaniták), majd már együtt színlelik a poszt függetlenségét. /Kivételt talán két fő képez./ 5) Ellehetetlenítik, elkedvetlenítik, szinte kalodába zárják az utánuk jövőket. Ekként a kormányfőnél *semmilyen olyan ajánlás, változás-igény nem tárgyalási alap, mely az 5 lépcső lényegét és összefüggését érintené.* Ehhez képest **zsenge ellenzéki duma, a csőlátás, a naivitás csúcsa, hogy/ha ígérük: szerzett jogot nem sértünk, senkit fel nem állítunk.**

Józan társadalmi megbékélés, alkotmány-konzolidáció majd valóban kell: 2016-2018-os kifutással, kezdettől garanciát jelentő előfeltételekkel, végjátékként pedig új, demokratikus, európai és jogállami alkotmányt megerősítő népszavazással.

Pártsemleges báránybőr?

Valós AB-alapérték, alkotmányos határ és korlát kellett volna a 2/3 kapcsán is: nem maga az arányszám, hanem annak eredete, (ind)oka, egyetértő kritériuma a döntő. A 2/3 hatásköri és formai előfeltétel, nem érdemi adu. Mennyiségileg valamivel több, mint a határozatképeség. Érdemi meghatározó szerepe nincs: tartalmilag egy minősített többségű döntés éppúgy lehet jó, mint rossz, alkotmányos vagy alkotmánysértő. Ez nyilvánvaló egy önkormányzatnál, miért nem az fentebb? Lehetne, kellett volna más garancia, ill. mérték: pl. a 4/5? Igen, küzdelem, alku árán. Ilyen, sajna, nem volt. Ma sem mellőzhetnék a többség-kisebbség konszenzusát a legsúlyosabb, rendszerelvű, 4 éves cikluson túl mutató, pártsemleges ügyekben. Egy legitimációjában hiányos, otromba alkotmányozás már csak ezek miatt is, lehetne igazoltan alkotmánysértő. Az alkotmányozó és a törvényhozó hatalom az AB szerint sem szükségképpen esik egybe: kell lennie minőségi többletnek. /És itt még nem is opponálnám a „rendeleti kormányzás” friss bak- és próbálövését!/ Sajnos, az ellenzéki politikában nem tűnt fel a kormányoldal őrjöngése, amikor csak szóba került a legitimációt rontó bojkott? Sőt, a demokratikus oldalon se valós, erős cél, se okos alternatív mód, se karakán kiállás, se egység, se markáns közjogi aprómunka nem volt. Ma sincs. Míves közjogi összefogás sincs! Naiv próbaleggömb az Együtt–PM által többször megüzent, a kormányoldalról kapásból visszavert kiegyezési, kompromisszum próbája: ti., együtt vizsgáljanak felül majd néhány alaptörvényi képtelenséget. Nem-nem. Olyan ez, mint amikor a bárány feltét(el) nélküli tökfőzeléket ajánl vacsorára a ragadozónak?! Klasszikus mottó: látszódj báránynak, de legyél belül oroszlán, azok között, akik oroszlánsként tetszelegnek, de belül birkák!

Alkotmánysértő hatalom-koncentráció

Muszáj lett volna az önkényes 2/3-os gyakorlatot a demokratikus ellenzéknek már 2010-ben **alkotmányossági szempontból egészen a fedáksáriig elvive kontrázni, vészfékezni.**

Elutasítás esetén a **minősített döntéshozatalra teljes, időtlen bojkottot hirdetni.** Az így kockára tett legitimáció az egyetlen határ, mely komolyan érdekli, érinti a kormányerőket. Hát most, 2013-14-ben? Új, önző, drasztikus, abszurd kormányzati politikai (be)lenyúlási kísérlet híján késő bánat. A kiömlött tejbe belesírni kár. **Ugyanakkor egyéb közjogi kapaszkodó is volna:** A köztársasági Alkotmány, majd 2012 január 1 óta pedig az Alaptörvény C) cikk (2) bekezdése **az alkotmány-ellenes hatalom-koncentrációt** tiltja, s az ún. **ellenállási jog általános parancsát** is megjeleníti. AB: ***a jogállami klauzula és a népszuverenitás elvének egyenes folytatása, hiszen az alkotmányos jogállam és parlamentáris demokrácia biztosítékának is tekinthető az abban megfogalmazott tilalom. ... a hatalom erőszakos megszerzése, gyakorlása, illetve birtoklása a párt típusú tevékenység elé is áthághatatlan alkotmányos korlátot állít. ... A 14/2000. (I. 12.) AB határozat az alábbiakat állapította meg: „Az Alkotmány a demokratikus jogállam alkotmánya, ami azt jelenti, hogy az alkotmányozó hatalom védendő alkotmányos értéknek tekinti a demokráciát, a pluralizmust, az emberi méltóságot, s egyben az Alkotmányon kívülre utasít /sic!!!/ minden olyan tevékenységet, amely a hatalom erőszakos megszerzésére, gyakorlására, kizárólagos birtoklására irányul ...***

Nézetem szerint kulcsszó itt a **törekvés is**, mely nyomán a jog már az alkotmánysértő államrend, közhatalom elérését **célzó, arra irányuló /netán sikertelen/ közjogi, intézményi próbálkozásokat is elutasítja: evidensen a választási rendszer kapcsán és minden más tekintetben egyaránt.**

Négy elv

A választójog: a) Biztosíthatja a jogállamiság részét képező demokratikus legitimitást: az államgépezet alkotmányos felépítésének, működésének, megújításának a feltételét, forrását, azok hitelét adva. b) A népszuverenitás, s benne a népképviselőlet kifejeződése, a közvetett népi hatalomgyakorlás. Ha ezekkel kísérelnek meg visszaélni, okszerű a kérdés: ki és miért akarja a saját, szuverén népét megsérteni, megrövidíteni? c) A polgároknak a közügyek vitelében való részvételét, a közhivatali tisztségviselését illető alapjoga: így erős alkotmányos védelemben részesülő állampolgári alapjog. Teszt-kérdés: ilyen alapjog pártos, önérdékű megszorítása, avagy kötelezővé tétele összeegyeztethető-e az alapjogok alkotmányos tesztjével, markáns védelmével? Fennáll **vajon együttesen a szükségesség, arányosság, alkalmasság, elkerülhetetlenség mércéje?** Rendezhető volna alapjogilag korrekt módon a távolmaradás szankcionálása? **Négy elv**: 1) E jog révén vesz részt a polgár a közügyek igazgatásában, alakításában és kontrollálásában, 2) a közhatalom tekintélyének, erejének az alapja semmi más, mint a választó nép akarata. A mérték is érték. 3) **Önkéntes, személyes** alkotmányos alapjogból kötelezettséget kreálni nonszensz. 4) Eme alapjognak a manipulációja a népfelség lebecsülését, zárójelbe vételét célozná, eredményezné: **nemzetközi, egyben uniós vállalásainkkal is szembe** kerülne. Egyértelmű, következményeket kiváltó vörös vonal volna (itthon is kellene), mely a **parlamentáris demokrácia és választásos autokrácia között** húzódik. Konvergencia, átjárás, jó köztes változat nem létezik. Alaptörvényes közös kitaláción egyezkedni, azt felszínesen javíthatni, vele ábrándokat kergetni ma (!) mindenképpen kár.

Súlyos, ám egyelőre virtuális aggodalom

Egy **lezsírozott választásos autokrácia** a politikai váltógazdaságot, a békés váltást teszi lehetetlenné. Európai Parlament (EP) 2012.02.16-i állásfoglalás, pl.: a sarkalatos törvények elfogadása számos területen aggályokat ébreszt, nevezetesen...*a politikai verseny és hatalomváltás tisztességes feltételeivel... kapcsolatban..., valamint súlyos aggodalmának ad hangot a demokrácia, a jogállamiság, ... a fékek és ellensúlyok rendszere... terén fennálló magyarországi helyzet miatt.* Felhívja az Európai Bizottságot, mint a szerződések őrét, hogy *szorosan kövesse nyomon a fent említett jogszabályok esetleges módosításait és végrehajtását, valamint az európai szerződések betűjének és szellemének való megfelelésüket, továbbá végezzen alapos vizsgálatot az alábbiak biztosítása érdekében.* Ilyen „alábbi” f) pontként az új választási törvény európai demokratikus normáknak való megfelelése és a politikai hatalomváltás elvének tiszteletben tartása, g) pontként pedig a politikai ellenzék demokratikus fellépéshez való jogának intézményeken belüli és azokon kívüli szavatolása. Mármost, az uniós (erő)viszonyok erőtlenségének is a lakmuspapírja, hogy a Bizottság nem volt képes vagy hajlandó az EP állásfoglalásán végig menni. Igaza lett volna: ereje, bátorsága, elkötelezettsége hiányzott, a nemes elvek így alig(ha) jutnak érvényre. Szövetségeseink! „Ugrik” a vészfék, az Unió lényege. Az Unió „belefáradt” az Orbán-rezsimmel való hadakozásba: 2-es sebességre vált? **Jogalap** a z elvben közös, a demokratikus jogállami kritériumokon túli politikai érték-választás tekintetében: 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950 november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről (kihirdetve: 1993. IV. 7./ ... Kiegészítő jegyzőkönyv az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményhez Az aláíró Kormányok, az Európa Tanács tagjai, elhatározván, hogy megfelelő intézkedéseket tesznek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről Rómában, 1950. november 4-én aláírt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) I. Fejezetében már benne foglaltakon felüli egyes további emberi jogok és szabadságok közös biztosítása érdekében, a következőkben állapodtak meg: ... **3. Cikk Szabad választáshoz való jog** A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését.

Ezerszámra keletkezhetnek pl. a londoni tumultusok miatti strasbourgi keresetek, ill. elmarasztalások.

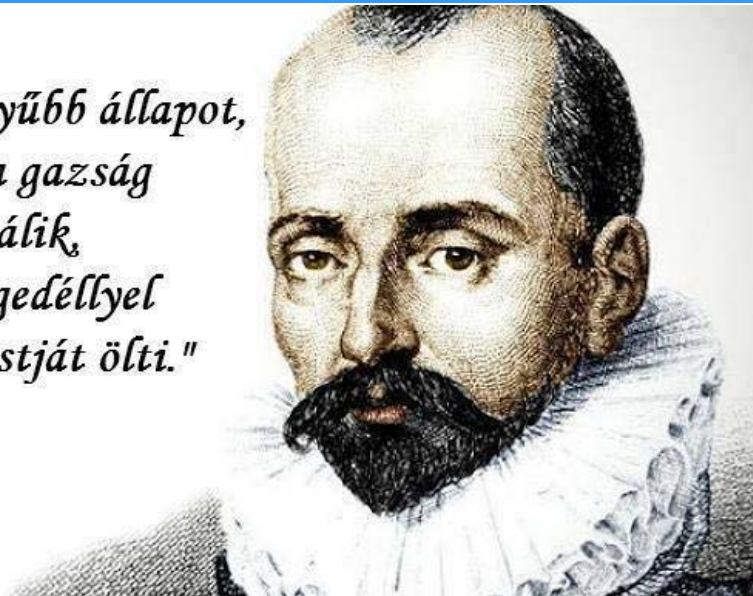
Alapelvek

Európa demokráciáiban a **választójog általános, egyenlő, a szavazás titkos és közvetlen.** Ebből a 2010 óta látható, honi, negatív jogfejlődés **az első hármat kikezdte,** ill. próbára teszi. Az Alaptörvényből citálni az ún. alapjogi teszt szabályát, majd a XXIII. cikk speciális üzenetű (4) bekezdését érdemes. A választójog, mint **alapjog is csak „más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”** Hogy állunk ezekkel? A választójog **általános jellege kizár bármiféle (éberségi, érdekeltiségbeli, tudatosságbeli stb.) cenzust, a részvételt megszorító, attól eltanácsoló, jogvesztő akadályt.** Sőt, az alapelvek együttese, s az ún. alapjogi teszt kizárná alkotmányosan itthon azt a politikai erőlködés szülte kényszer-megoldást is, mely aktív választási **alapjogból alapvető (részvételi!) kötelezettséget** kreálna. Szabályt erősítő kivétel: jog+kötelesség a demokrácia alapjait érintő ún. ellenállási jog, egyszersmind általános kötelezettség körében okkal van, másutt ugyanez alapjogi képtelenség volna, bármennyire is praktikusnak tűnnék. Ütköznék ez a szükségesség, arányosság, alkalmasság, elkerülhetetlenség együttesébe. A kötelezettséghez „kellő” szankcionálás bizarr óhaja, kivitelezhetetlensége is ide vezet. Az **egyenlőség kritériuma** több ponton sérül, főként a külhoni egy, belföldi kettő voks viszonylatában. A **titkosságot** a láncszavazás, a kényszerű voksfotó, az asztalra tett kész voks üti ki. *Visszakanyarodva:* az AB többségi határozatára volt szükség, hogy **az általános választójogot sértő „totális regisztráció” egyelőre (!) lekerüljön a napirendről.** Habár az AB 2013.01. 04-én hozott határozata főként, de nem csak a regisztráció próbálkozását üti ki, a tartalmi összefüggés miatt a döntés komplex lényegét együtt itt jelenítem meg.

Aktív választójog, passzív ellenvetések

*"Nincs szörnyűbb állapot,
mint amikor a gazság
törvényessé válik,
s hatósági engedéllyel
az erény palástját ölti."*

Montaigne

2013 végén kb. ugyanannyi ún. kettős állampolgárrá vált, itthoni állandó lakcímmel (még?) nem rendelkező, potenciális választópolgár van, mint amennyi teljes körű honi lakcímmel aktív választójogosult személy külhonban dolgozik. Példa: London, X utca Y szám, Z lakások A száma alatt egy újvidéki vagy erdélyi (kettős ÁP), míg a B szám alatt egy szolnoki illetőségű vendégmunkás él, és mindannyian voksolnának. A két „kettős” választópolgár szavazhat levélben, a harmadik nem, csak a követségen, a konzulátuson. Alapjogi biztos(ok), AB-bázison: ez nem alapjogi, hanem technikai probléma, s nincs homogén csoport, ergo nincs diszkrimináció sem! Vitatom: részletek majd külön dolgozatban. Miután mindkét kör aktív választójogosult, de bizony van egynemű csoport. E választójog tényleges gyakorlásának alapvető, tömeges, meghatározó millióje, körülményei pusztán technikai nehézségek volnának, melyek nem érnek fel az Alaptörvényig? Az „új” AB szerint talán igen. korrekt közjogi alapon semmiképp.

Szőnyeg alá söpört probléma

**„Az igazság legnagyobb ellensége
a gondolkodás nélküli tekintélytisztelet.”
- Albert Einstein**

**„Ha kultúremlék végignéz
egy magyar választási harcot,
bizonyosan fölfordul a gyomra.”
Ady Endre**

Szerintem a rossz gyűjtőszóval „külföldi magyarok” aktív választójogának gyakorlása 2014-től új dilemmát, valódi, és nem csak logisztikai kihívást, sőt gyakorlati diszkriminációt vet fel, amit a mai közjogi berendezkedés nem hajlandó kezelni. Kilóg a lóláb, mely X esetben a gázpedált, Y-nál a féket nyomja:

önérdekből, simlisen. Amikor még az AB az volt, amire kitalálták, veretes kulcsmondatokkal érvelt az egyik legfőbb alkotmányos alapjog alkotmányos háttere tekintetében. Két megállapítás:

1: „Az államszervezet akkor működik demokratikusan, ha a demokratikus jogállamiság és az ahhoz szorosan kapcsolódó alkotmányos rend fenntartása és működtetése alapvető

követelményként magában foglalja a szabadságjogok tiszteletben tartását és védelmét. Egy szabadságjog megsértése ugyanolyan

súlyú indok lehet az államszervezet demokratikus működése

zavarának megállapítására, mint az intézmények tevékenységének fennakadása.” [36/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 207.,

209.] Következtetésem: ennél a politikai alapjognál garanciális, demokratikus jogállami kérdés a jog szabad és valós gyakorlása, melynek támogatása az állam elsőrendű kötelessége. 2: A

rendszerátalakítás hajnalán volt olyan hibás jogi konstrukció, hogy a „szavazásban akadályozott” az, akinek nincs állandó vagy ideiglenes lakóhelye itthon. Az e tárgyban alkotmány-ellenességet kimondó határozat ezt is mondja: „Az átmeneti külföldi tartózkodás

nem képezheti akadályát a választójog gyakorlásának, és ennek törvényi feltételeit az Országgyűlésnek meg kell teremtenie .”(ABH 1990. 25-26.)

AB-szentenciák I.

Visszakanyarodva az AB-határozathoz: megvolt a választási eljárási törvény előzetes alkotmányossági vizsgálata. Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök indítványa alapján meghozott határozatában **alaptörvény-ellenesnek ítélte a választási eljárásról szóló törvény több rendelkezését**. Megállapította: **indokolatlanul korlátozza a választójogot**, hogy a választói regisztrációs kötelezettség minden választóra kiterjed. Alaptörvénybe ütköznek a törvénynek a választási kampánnyal kapcsolatos egyes rendelkezései is. A köztársasági elnök az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett választási eljárásról szóló törvény egyes rendelkezéseit támadva 2012. december 6-án fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában arra hivatkozott, hogy a központi névjegyzékbe való kötelező választói feliratkozás egyes szabályai aránytalanul korlátozzák a választójogot. Alláspontja szerint alaptörvény-ellenes a választási kampányra vonatkozó számos rendelkezés is, mert azok sértik a véleménynyilvánítás szabadságát és a sajtószabadságot. A köztársasági elnök az indítványban kérte, hogy az alkotmánybírósági vizsgálat terjedjen ki a megtámadott rendelkezésekkel szoros tartalmi összefüggésben álló más rendelkezésekre is. 1.) Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy **a törvény a választójog gyakorlását egy többletfeltételtől, az előzetes választói feliratkozástól teszi függővé**. **Ezzel kapcsolatban a testület elengedhetetlennek tartotta annak vizsgálatát, hogy a regisztrációnak van-e alkotmányosan igazolható indoka**. Az Alkotmánybíróság – az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatának figyelembevételével – megállapította, hogy **a magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgárok esetében a regisztrációs kötelezettség indokolatlanul korlátozza a választójogot, ezért alaptörvény-ellenes**. **Az államnak a rendelkezésére álló hatósági nyilvántartások alapján biztosítania kell, hogy az e nyilvántartásokban szereplő választók előzetes nyilvántartási kérelem nélkül is élhessenek a szavazati jogukkal**. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az állami nyilvántartásokat **a vizsgált törvény több helyen maga is úgy kezeli, mint amelyek a választók szükséges adatait hitelesen tartalmazzák, így alkalmasak a választások lebonyolítására**.

AB-szentenciák II.

A... központi névjegyzékbe vétel iránti kérelem előterjesztésének lehetősége a választópolgárok bizonyos csoportjainál éppen a választójog gyakorlását segíti elő, ezért esetükben indokolt a regisztráció. Különösen ide tartoznak a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a Magyarországon élő nemzetiségeknek azok a tagjai, akik nemzetiségi listákra kívánnak szavazni, valamint azok, akik szavazási segítség iránti igényt kívánnak bejelenteni. Azon választópolgárok esetében, akiknek a választójoga előzetes feliratkozás nélkül semmiképpen nem biztosítható, aránytalan korlátozást jelent azonban, hogy csak a bejelentett lakóhelyükön regisztrálhatnak, a tartózkodási helyükön viszont nem. A Magyarországon élő, de lakcímmel nem rendelkező választópolgárok esetében pedig az Alkotmánybíróság diszkriminatívnek ítélte a személyes regisztráció lehetőségének törvényi kizárását. 2.) A választási kampányra vonatkozó szabályozással összefüggésben: **a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának súlyosan aránytalan korlátozása, ezért alaptörvény-ellenes**, hogy a törvény a kampányidőszakban kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatásban engedi meg politikai reklámok közzétételét. Alaptörvény-ellenes továbbá, hogy a filmszínházakban tilos a politikai hirdetések közzététele a kampányidőszak alatt. Az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek ítélte azt is, hogy a választásokkal kapcsolatos közvélemény-kutatási eredményeket tilos közzétenni a választásokat megelőző hat nap alatt. Kelletlen, felemás korrekció utóbb.

Egyenlők és egyenlőbbek

Megjegyzés: a fentiekkel kapcsolatos politikai harc mégsem, máig sem ért véget. Alaptörvény-módosítás került napirendre, mely a veszett fejsze nyelét mentené, s a benyelt vereség megfordítását, szalonremire történő kihozását célozza. A kereskedelmi médiában való kampányhirdetés lett – több okból – a viszály almája. Ha bármit is számítana az adekvát, elvi AB-iránymutatás, ez sem így volna. Több AB-határozat tett hitet az ún. **kereskedelmi szólásszabadság** mellett: ami jogi érv, szemben a kebelbeliek finánciális érdekével, és a rakoncátlan média megrendszabályozásának, megintésének próbakövével. **Meglépték, s végül abszurd ki engedményt tettek: ingyenesen hadd menjen!**

Az **egyenlőség kritériumához még:** (már)is sérült az elv a választókerületek megállapításával. Jellemző, tanulságos az a mód, ahogyan „itt és ott”, azaz egy decens parlamentáris demokráciában, illetőleg a honi, félázsiai és keleti széllel bélelt demokrácia szisztémában a döntés keletkezik. *Alkotmányjogi tankönyvi kivonat: 1) 206. old: **Rendkívül sérülékeny az egyenlőség elve ... különböző nagyságú választókerületek létrehozásával aránytalanul (!) nőhet vagy csökkenhet egy mandátum értéke. /Megjegyzésem: ide vezethet, ha a hagyományosan ilyen vagy olyan **politikai színezetű körzethatárokat** önzőn átírják, noha a lakosság szám elyben stimmel. Ennek vagyunk tanúi itthon./ Az 2005. évi AB-határozat: ... alkotmányossági szempontból jelentős veszélyeket hordoz magában, ha a Kormány **megfelelő törvényi korlátok nélkül határozhatja meg a választókerületek területét. Tény, hogy azóta törvény született e tárgyban, de a parlamenti többség és a vele adekvát kormányerő: a politikai verseny egyik oldala magamagára szabta önkényesen és önérdékűen mindezt. Közelébe se engedett mást.*****

A futball-drukker önbizalmával

A tankönyv kifogásolja az ún. választási földrajz próbálkozásait, de szolgál követendő példával is. 236 oldal, 6. lábjegyzet: “Az egyenlőség elvét sértő, választókerületekkel való manipulációk megakadályozására a választókerületek határait rendszeresen felülvizsgáló független bizottságokat hoztak létre az egyes országokban. Például Nagy-Britanniában a Boundary Commission jelentése alapján 10 évenként - a migrációra tekintettel – korrigálják a választókerületek határait.” Hol van itthon függetlenség avagy legalább a 2/3 helyén öszpárti megoldás? A magyar parlament 4 évre választott többsége - a futball-drukkerek önbizalmával – az ellenkező irányba tart. Választási úton próbál politikai egyeduralmat az országra kényszeríteni?! Hogy jön össze az egyenlőséggel, hogy(ha) a a külhoni magyarok egy pártlistára szavaznak, az itthoniak kettős voksával szemben. „Sikerületlen” a nemzetiségek kényszere is a sajátképi képviselőlet vagy a pártlista dilemmájában. 1 avagy 2 voks: mindegy? Nettó-bruttó?

A titkosságról újból még: nem csak a modern technika révén (mobiltelefonon) sérthető meg, de pl. a levélbeni szavazás módján is (a szavazó azonosítása cseppfolyós, a voksának felfedése nem kizárható). Bizarr egybevetés: Afrika, Ázsia egyes fejletlen országában befestik a voksoló személy hüvelykujját, hogy valaminő módon biztosítsák a szavazás elemi garanciáit, komolyságát. Itthon, ha garanciákat igényelne, követelne a demokratikus oldal, talán egy másik a középső ujj jelképes felmutatása sem kizárt. Egyszerűen biodíszletnek nézik, lenézik, lekezelik: esélytelen, szükséges rossznak tekintik a politikai ellenlábast, de a választópolgári közösséget is. Kormányoldali érdek-mérleg: ha 2014 tavaszán csakugyan 45 % körüli részvétel lenne, az a Fidesznek és kapcsolt részének akár 3/4-es avagy 4/5-ös győzelmet is hoz.

Demokratikus jogállami axióma: a cél nem szentesíti az eszközt.

Puskaporos légkörben

Időközi választások jelzik, hogy a közterületi kamerázás, a barát-ellenség listák naprakészsége, az ajtóról-ajtóra történő vegzálás, a helyi közélet félelemmel való megterhelése, a retorzió kilátásba helyezése és a választási trükkök, visszasságok, bűnös csalások eltűrése de facto árt a jogi szisztéma normális működésének, ellenben erősíti azt az 50 % körüli többséget, amely nem tud, nem kíván, nem mer választani. A *külhoni magyarok*” itthoni választási jogáról pár megjegyzés. Az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése eufemisztikus: „Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételhez kötheti.” Ennek a választási alapelvekkel és a nemzetközi kautélákkal összhangban való értelmezése az Alkotmánybíróság nagy próbatétele. Lehet fügefalevél, ti., hogy azt tesz az országgyűlés - főként, de nem csupán a külhoni magyarok voksolásával - amit akar. Elvben jöhetne olyan korrekt értelmezés is, amely nem ad pártérdekű kiskaput a demokratikus, szabad választójog követelményei, a garanciái alól. A kettős állampolgársághoz köthető honi voksolás vegytiszta bel- és pártpolitikai cél, érdek: semmi más. Szisztematikus végig gondolása minden tekintetben, nem csak közjogilag elmaradt, sőt feleslegesnek bizonyult: szakmai, társadalmi, kül- és belpolitikai, közgazdasági hatásvizsgálata máig nincs. Veszélye annál inkább. Dr. Tóth Zoltán kolléga nálam hitelesebben el tudja mondani, hogy ennek az elképzelt metódusa - a jogi garanciák felől – megkonstruálhatatlan itthon, és pláne az a bizalmatlan, puskaporos, visszaéléseket szakmányban megúszó közpolitikai légkörben.

Zongora, balta, fűrész(elés)

Külhoni állami aggodalmak folyton érkeznek, a várható ottani kampány okán. Kinek használ, ill. árt mindez, ha eszkalálódik vajon?! Mindegy?! Egy eddig nem feltárt jelzést – próbaképpen – én is mondanék. Bírói ítélet kizárja a voksolásból a tuti elmebeteget, a fegyencet, a közügyektől eltiltottat, még ha ő X, Y ország kettős állampolgára is. Hazai tekintetben ezt lehet tudni, verifikálni, meggátolni. Hát külföldi tekintetben: bedobjuk a gyeplőt, vagy köpünk az idegen ország bíróságának ítéletére? Extra Hungariam non est vita? Időben jelzem: nem csak honi, de uniós (EJEB), mert egyezmény-sértést illető jogi elbírálás is következhet, azaz Strasbourg-ig érhetnek (f)el a jogi hibák, a machinációk. Már most látható baj, hogy az intézményes függetlenség mégis nagyrészt kikerült a lebonyolítás és megítélés, megállapítás korábbi, normális rendjéből. Majd odakint megoldják, avagy kit érdekel?! Poén: **nem kéne már behívni az EBESZ-en túl a kéksisakosokat is?** **Alapdilemma:** az ilyenfajta, a saját brancsbeliekre, feljegyzett szimpatizánsokra építő, belterjes rendszerben bízó választási politika tényleg az erő megjelenítése volna? Nem inkább a sumákság, a fair playt illető gyengeség, gyávaság, a valódi versenyre való képtelenség közvetett beismerése?! **Olyan ez, mint amikor X, Y vásárol egy zongorát, de nyomban egy baltát, meg egy fűrész is beszerez hozzá.** **Minek, kinek** (az érdeke)?

A választójog

A 2002-es *A választójog c. kötet* beajánlója: „Ma már természetesnek vesszük, hogy jogunk is, lehetőségünk is van választani, és ezzel befolyásolni életünket. De ez nem mindig volt így. A világos ma érvényben lévő választási rendszerek évezredes civilizációs fejlődés eredményeként alakultak ki. Ezek megfelelő ismerete sokat segíthet abban, hogy szabad, egyenrangú és felelős polgárként a politikai életben, és végül a szavazófülkében - jól felfogott érdekünk és lelkiismeretünk szerint – nyilvánítsunk véleményt, részt véve sorsunk alakulásában.” Civilizált viszonyok között ez a krédója egy demokrácia szabad, fair választási rendszernek. A sűrítmény kulcsszavait sorra v még előbbre jutunk. Ami 11 éve természetes volt, mára kockázatos, bizarr torzóvá vál(ha)t. Elveszíti lényegét, axiomatikus, pozitív tartalmát, garanciát jelentő demokrácia-kritériumát. Fontos, hogy a jogunk és a lehetőségünk nem szinonimák: azaz meg lehet buherálni a rendszert úgy, hogy elvben a jog megmarad, ám a gyakorlatban sokaknál a margóra kerül, ill. az illuzórikus távolság és tévút kódébe vész. Nincs dolgom a változások politikai karakterével (bár a karakter s a karikatúra különbségét érzékelem). *Európa parlamenti demokráciáiban 5 fő erő verseng a hatalomért: konzervatívok, szociáldemokraták, liberálisok, zöldek, euszkeptikusok+ultranacionalisták.* *Erőviszonyaik, hatalmi kombinációik odakint az alapproblémáktól mentesek:* amennyiben mindez az alkotmányos, értékelvű, az emberi jogok primátusát élvező demokrácia kereti közt marad. Ám ha valaki kilépne - vagy sandán kikacsingatna - ebből /pl. ha amorf, bezárkózó és alapelveket negligáló demokráciát, megcinkelt választásos autokráciát, kamukráciát hozna létre, avagy ha eljátszaná a bent is vagyunk, kint is vagyunk kentaur-figurát/, azt a közjoga is megsínyli. Olyankor az alkotmány(osság), s vele a hatalommegosztás, a fair, szolgáló közhatalom és közigazgatás zárójelbe, ill. padlóra kerül. Már e *tévút célja, kezdete is diszfunkció: fejlett változata a bornírt falanszterek világa* (lenne). Vajon következmények nélkül elveket, intézményeket és (köz)ügyeket a fejük tetejére állíthatnak?! Nem!

Csal(1)óköz?

1) Idősek otthonából vittek mikrobuszal szavazni idős, beteg embereket: akaratuk ellenére, itt félrevezető dumával. Egy nénit beküldtek a fülkébe, később észrevették a szavazatszedő bizottságban, hogy nem jött még ki. Benéztek: a néni félig levetkőzve várt türelmesen. -Miért tetszett levetkőzni? -Kedvesem, hát a tüdőszűrésre jöttem.

2) Hasonló szitu, erővel viszik a nénit voksolni. -Miért nem hagyják békén? -Hadd szokja csak az urnát!

- Ezt dobja be oda. Az új választási törvény garantálja a szavazás titkosságát, ezért még ön sem nézheti meg, hogy kire voksolt.

Időgép, illúzió, kapuzárási pánik, magány

Van ilyen vers, volt ilyen kiszólás

Orbán

Alva jár az Orbán,
Tornyot visz az orrán,
Trombitások ülnek benne
Három szekér polyván,
-- Hú! – trombitások
Három szekér polyván.
Fújják egyre többen,
Polyva szerteröppen,
Rémes álmot lát az
Orbán
Polyva-fellegekben,
-- Hú ! –rémes álmot
Polyva-fellegekben.
(Weöres Sándor)

„Nagyon vigyázni kell,
nehogy valami
kisdiktátor legyen az
emberből.”

Orbán Viktor 1991, február
25. Magyar Hírlap

Interpretációóóóóó?!

Intés: a (próba)fülkét kísérő nélkül kérjük igénybe venni

**„A szabad választás
a legfontosabb lépés
a demokratikus
Magyarország
megteremtése felé.”**

Fidesz választási felhívás, 1990. február 5.

**„Tudni fogjuk a választások
előtt jóval, hogy (...)
a választópolgárok
hány százaléka döntött úgy,
hogy részt vesz a választáson.”**

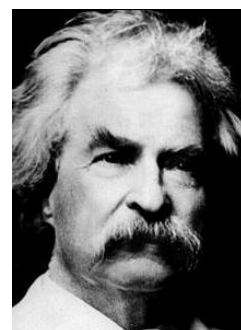
Orbán Viktor, 2012. július 27.

Szabad....?

„...ha elég eltökéltek vagyunk,
rászoríthatjuk az uralkodó pártot,
hogy alávesse magát a szabad választásoknak.”

Orbán Viktor, 1989. június 16.

**Ha a választással meg lehetne
bármit változtatni, akkor nem
engednék meg nekünk.**

Mark Twain

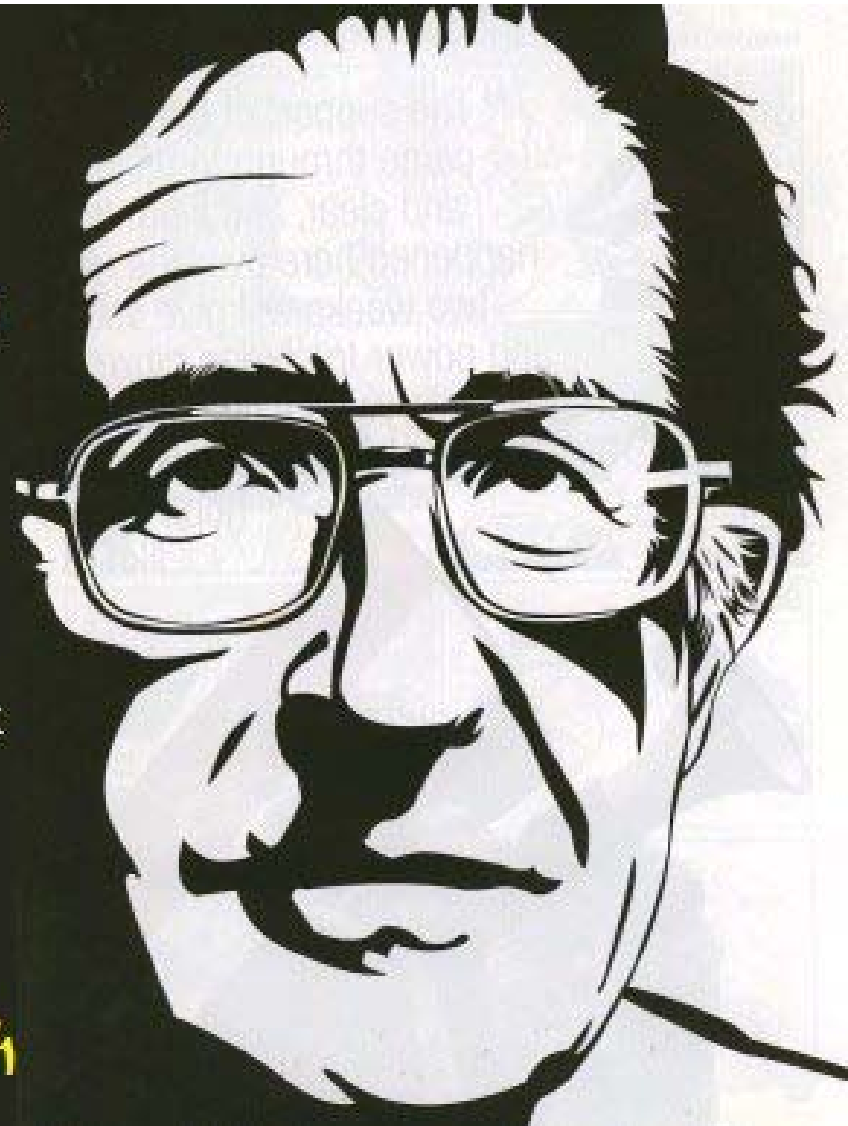
Magánkívül tágasabb

A kampány kielégíti mind az eltávozottak,
mind az ittmaradottak igényeit

Az emberek agyát és figyelmét le kell foglalni másod- és harmadrangú problémákkal. Ennek érdekében figyelmüket el kell vonni a valós és súlyos szociális gondokról, mégpedig olyan hírekkel, amelyek társadalmi jelentősége kicsi ugyan, de érzelmileg erősen megérintik őket. Támaszkodjunk a bulvársajtóra, amely hű szolgánk lesz.

- *Noam Chomsky*

Ez a Magyarország nem Volt, hanem Amper

A vödör azért túlzás

Plurális helyzetünk

Mindenki - különös tekintettel a hajdanvolt Bibó kollégisták - figyelmébe ajánlható:

A magyar népnek a hatalom előtti meglapulása s egyben a kormányzásban való részt venni nem akarása, a hatalommal szemben való passzív rezisztenciája már oly hosszú időre visszanyúló beidegződésekre támaszkodik, hogy kezdik már... magyar nemzeti tulajdonságként emlegetni... [P]ontosan arról a jellemvonásról van szó, mely a szolganépek tulajdonsága, és pontosan annyira és azóta magyar nemzeti jellemvonás ez, amióta és amennyire a magyar akár külső hatalmasságok erejétől, akár saját urainak jóvoltából szolganéppé vált.

Bibó István 1949. [A Nemzeti Parasztpárttól]

"A pesszimista a sötétséget látja az alagútban, az optimista a fényt az alagút végén, a realista a közlőgő vonat lámpáit, a mozdonyvezető pedig három idiótát a síneken..."

Katonás, bizarr szemléltetés

Diákjaimtól kaptam *egy kőbaltát: nem ismétlő-fegyver, viszont-humor, védd magad!* - az üzenete. Odaképzeltető ma a H betű mellé: *az erőszak, a balekság, az erkölcsi nihil, a szelektív szigor vagy tán a másodszándékú üzlet jelképe* - minden tekintetben. Barátok, ellenségek, analfabéták is értik.

Ki merre lát?!

Sólyom László 2013.06.02. Ökopolisz Alapítvány konferenciája: "...minden kifogásolt szabályra van külföldi példa. Ennek pont annyi értelme van, mint ha azt mondanánk, hogy az állatorvosi ló a boncasztalon tulajdonképpen egészséges, hiszen külön-külön minden betegsége előfordul más, még élő lovakban. Más. Érvelnek azzal, hogy ezek mindegyike megtalálható a nyugati országok valamelyikében. A sósav (HCl) összetevőinek mindegyike is megtalálható olyan ártalmatlan elemekben, mint a konyhasó (NaCl) és a víz (H₂O), mégis az egész így együttvéve öl.

Tudni, merni, tenni

*Hogy mit kell tenni,
azt sokan tudják.
Hogy hogyan kell tenni,
az kevés embert érdekel.
S még ennél is kevesebb az,
aki meg is meri tenni.*

Sri Chinmoy

Rekonstrukcióóóóóó?!

**FIAM, EZEBŐL KELLENE EGY
DISZNÓT ÖSSZERAKNI.**

FALUSI PUZZLE

WWW.FUNGIE.HU

Clara pacta, boni amici: törölve!

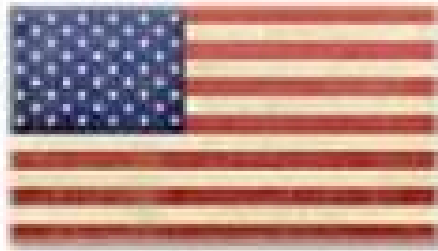
Mondj egy ötletet, csinállok belőle törvényt...

Ezzel itt
Brüsszelhez
beszélek

Ezzel a
zemberekhez

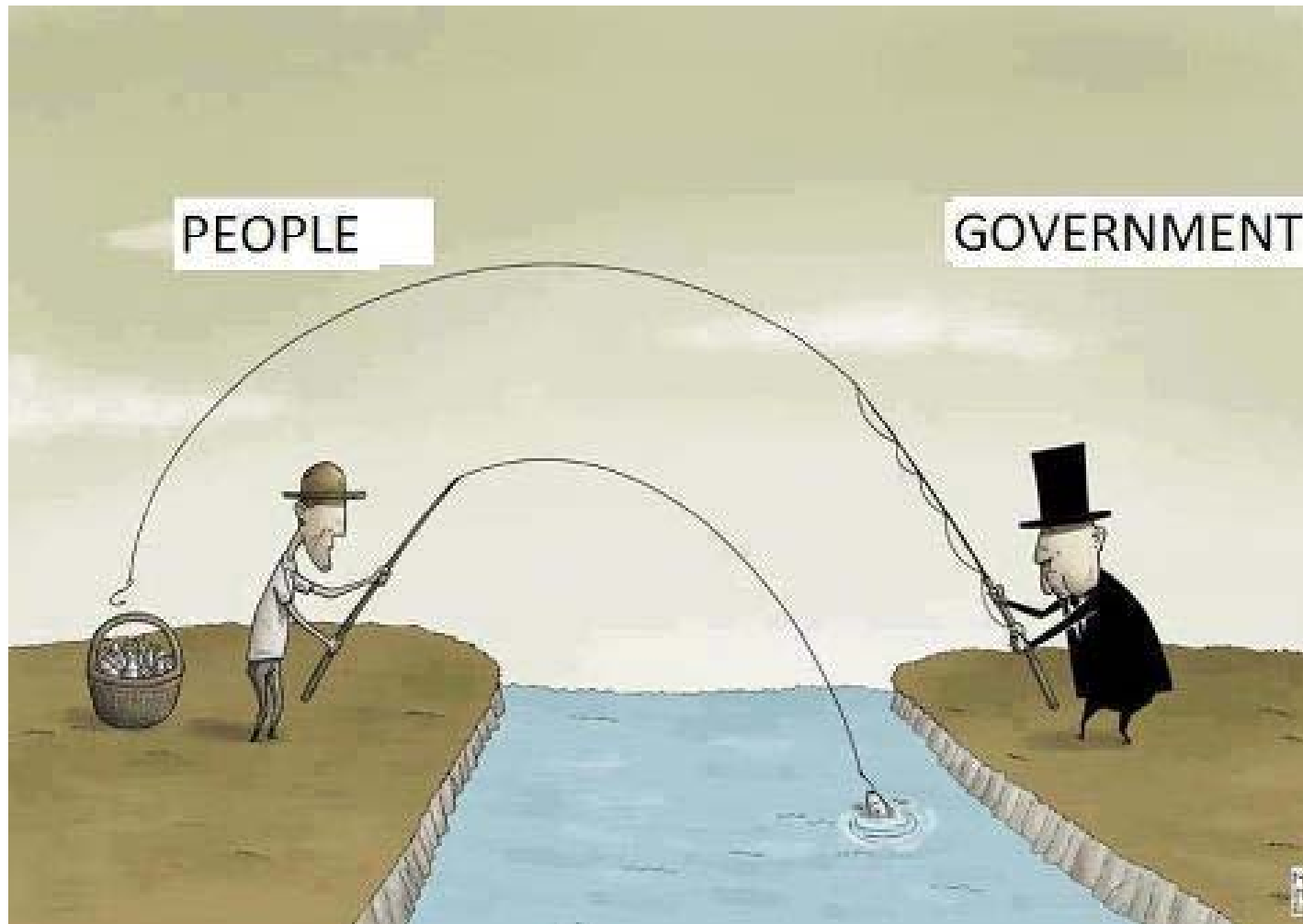
Aranyigazság

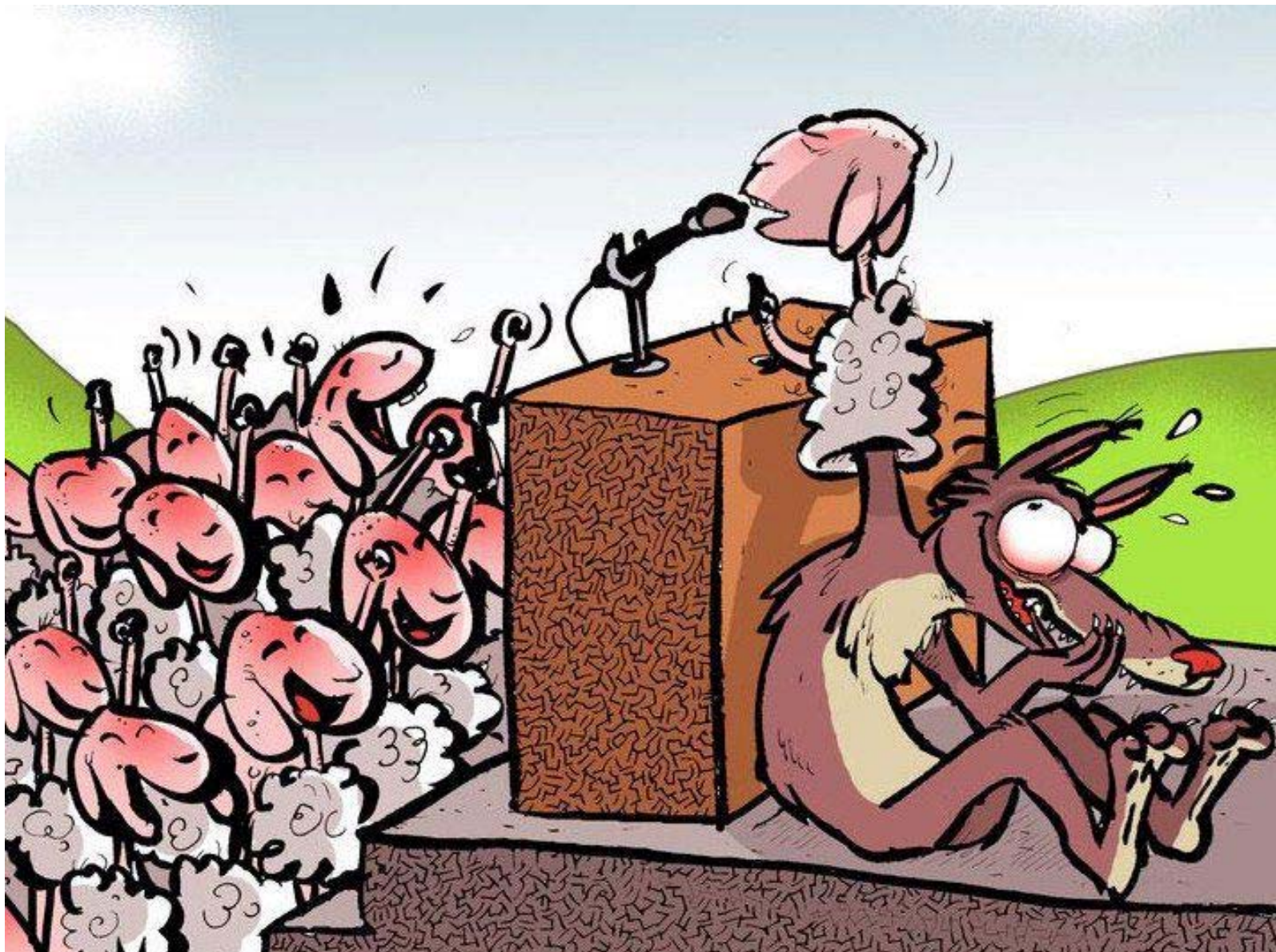
When the people fear the government,
there is tyranny; when the government
fears the people, there is liberty.

THOMAS JEFFERSON

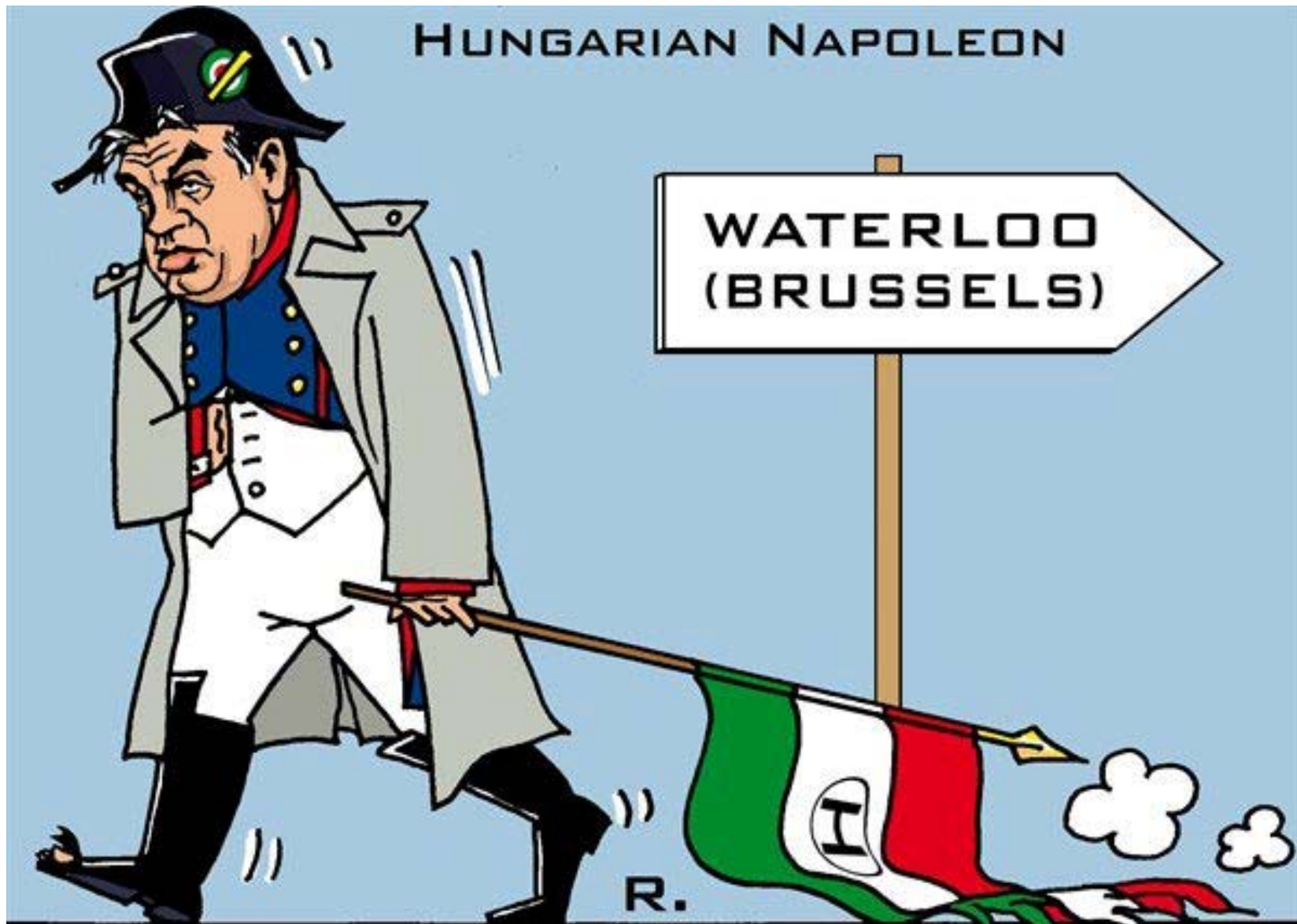
Kisszerszámos hal-ászok?

Ki nevet a végén?

Ez a(z) (h)arc lesz a végső...

Most és mindörökké?

Mielőtt bármibe
belekezdész,
tanuld meg hogy
lehet befejezni!

Szakadék

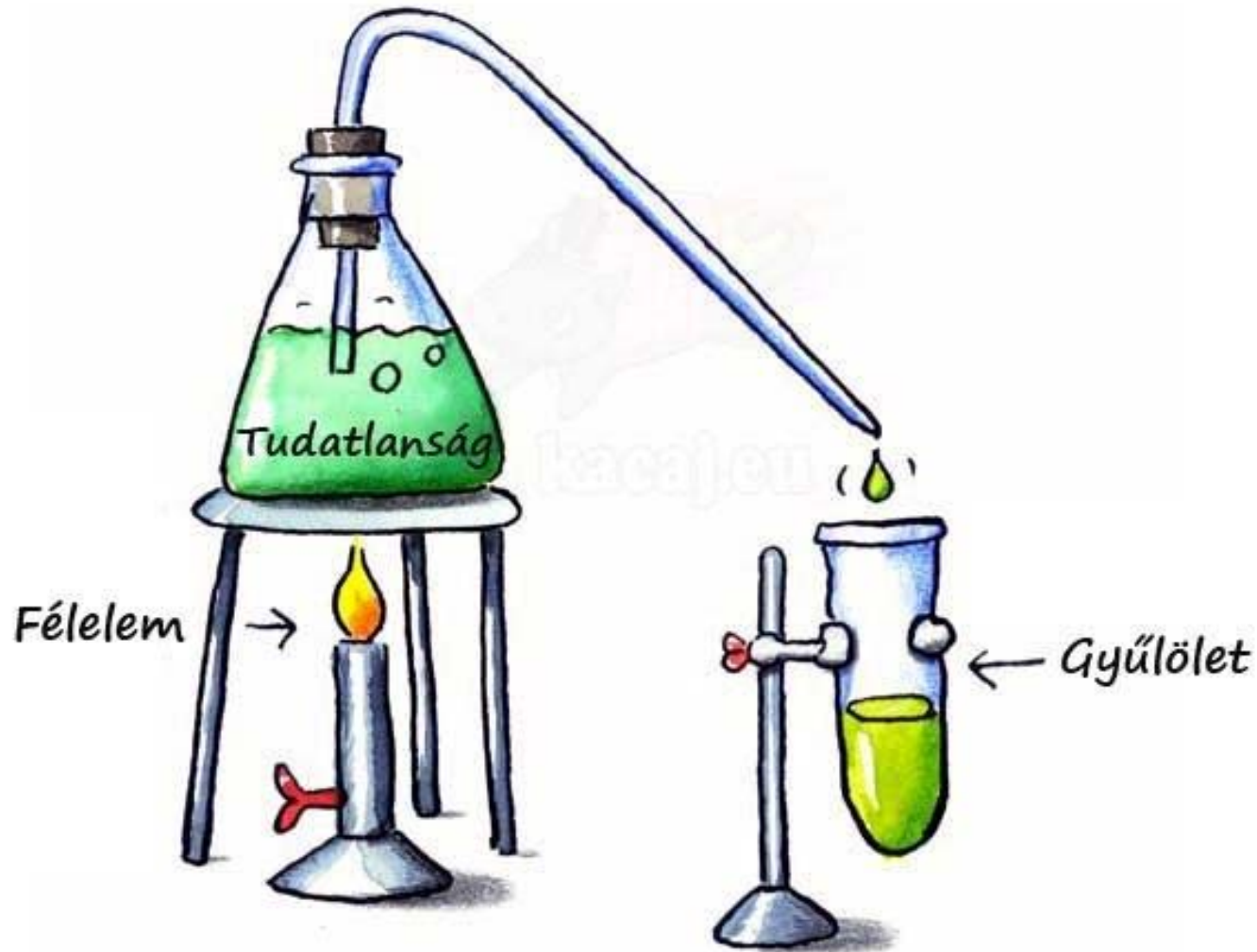
Kinek-minek a szakadéka lesz a közelgő parlamenti választás?!

Íme, egy 2014-es szavazófülke?!

Gyúelegy: a szélsőség lényege

(F)elszállnak?

HA MÁR LÚD, LEGYEN KÖVÉR!

Egyéni indítvány, vastagbőr, bakugrás,
közjogi remekmű

Az egyesült széthúzás nemzete

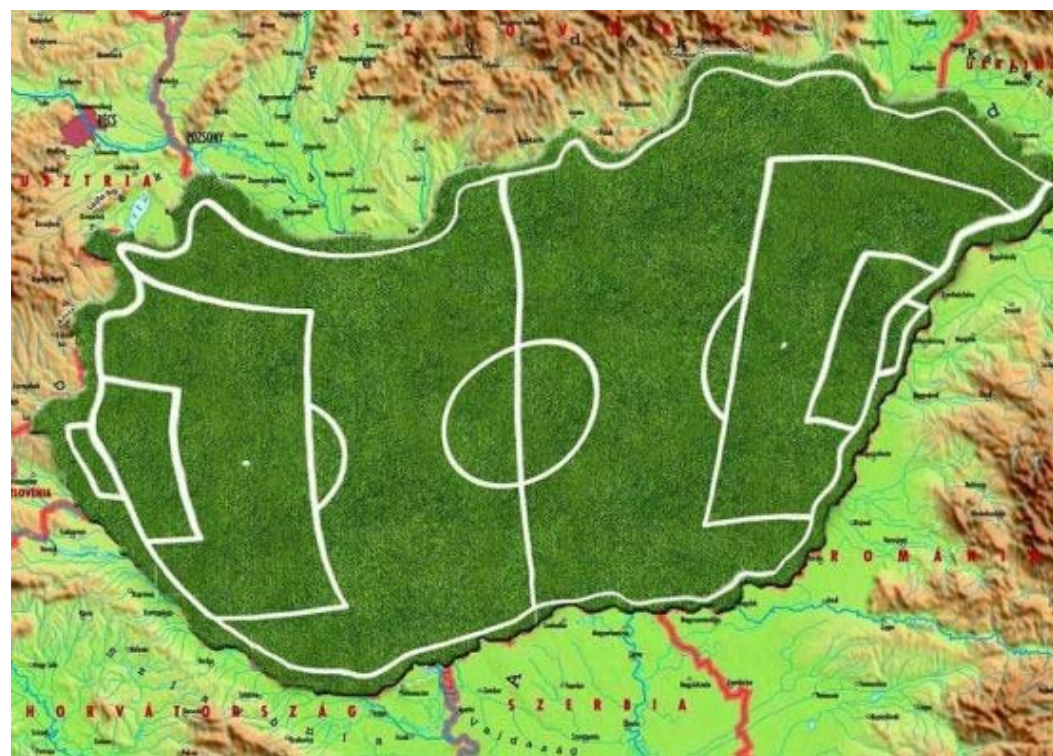
Tréfa: az angol ülve gondolkodik, a francia állva, az amerikai asztalra tett lábbal, az orosz betárazva, az indiai jógázva, a magyar meg utána (post festa).
Igaz?!

***"Ha mindig igazat mondasz,
semmire sem kell emlékezned."
(Mark Twain)***

Bezzeg, ha volna megszorítás?!

Alázat

“Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russell

